

T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Sayı: 10219
Tarih: 04.03.2022

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de engelli bireyler oldukça zor koşullarda yaşamakta, mekandan ekonomiye düzenlemelerin dışında bırakılmaktadır. Özellikle engelli kadınlar bu kesimde de iki kez mağdur edilmektedir. Engelli kadınların maruz kaldığı sorunların araştırılması amacı ile Anayasanın 98. ve İç Tüzüğü’nün 104. ve 105. Maddeleri gereğince Meclis Araştırması için gereğini arz ve talep ederiz.

Ayşe ACAR BAŞARAN
Batman Milletvekili

2002 TÜİK verilerine göre nüfusun yüzde 12’sini kapsayan engelli bireyler eğitimden, istihdama, destekleyici hizmetlerin karşılanmasına dönük her türlü engelle karşı karşıya kalmaktadır. Engelli kadınlar engelli erkeklere göre daha fazla hak ihlaline maruz kalmakta ve bu durum yine toplumsal cinsiyet eşitsizliğinden bağımsız ele alınamamaktadır. Engelli kadınlar, her türlü ihmal, istismar ve şiddete uğrama riski ile yüz yüze kalabilmektedir. Engelli bireyleri destekleyici tüm hizmetler, tıbbi modelden beslenen hâkim engellilik ideolojisinin Sağlık ve Sosyal Politikaları, bir yandan “Evde Bakım Uygulaması” üzerinden engelli bireyin bağımsız yaşam hakkını gasp ederken diğer yandan ayda 1.781 TL gibi bir ücretle sosyal devletin vermesi gereken hizmetler ve yükümlülükler aileye havale edilmektedir. Evde verilen hizmetlerin sorumluluğu ise her zaman olduğu gibi kadına bırakılmaktadır. Söz konusu ücretin alınabilmesi için de yine bir yığın prosedür uygulanmaktadır. Engelli bakım hizmeti veren kadının bu ücreti alabilmesi için engelli bireyin ağır engelli raporunun olması gerekmektedir. Ağır engelli raporu olmadığında bakım hizmeti veren kadının emeği görülmemektedir. Nitekim bakım üzerinden alınan bu ücret engelli bireylerin ihtiyaçlarına dahi yetmemektedir. Kullanılan ilaçların SGK kapsamında olmaması, yüksek ücretli olması da büyük oranda sıkıntıya yol

açmaktadır. Bu uygulama üzerinden kadınların ücret alması, TÜİK verilerine istihdam verisi olarak yansımaktadır. Oysaki hiçbir sosyal güvencesi olmayan kadınlar ve engelli bireyler bu uygulama ile evlerde kapalı kalmakta, hiçbir sosyal faaliyete dahil olamamakta ve ağır travmalar yaşamaktadır. Engelli bireyler için aile hayatında -özellikle çoğu zaman babaların sorumluluk ve bakımı üstlenmeyi reddetmesiyle ve bazen terk etmesiyle- başlayan dışlama süreçleri büyüme çağından gelişim çağına, iş hayatına ve yaşamın her alanına yayılarak devam etmektedir. Bu süreçte çocuklara en büyük desteği anne verirken, bu süreç kadınlar açısından da ayrı bir yoksunluğun oluşmasına neden olmaktadır. En ağır sosyal dışlanmayı eğitim hayatlarında yaşayan çocuklar okula alınma esnasında birçok zorlukla karşılaşmaktadır. Bu durum çocuğun daha fazla içine kapanmasına neden olmaktadır. Çıkarılan yasal düzenlemeler, engelli çocukların hayatında herhangi bir kolaylık sağlamamaktadır. Nöroçeşitli çocuklar yine bu dışlanmayı en ağır şekilde yaşayan çocuklardandır. Engelli yetişkinler, özellikle de kadınlar eğitim hayatını büyük zorluklarla tamamladıktan sonra bu defa da iş yaşamında her türlü ötekileştirme, ayrımcılık ve sosyal dışlanmaya maruz bırakılmaktadır. Engelli kadınlar, "Dışarıda zarar görürsün" denilerek evlere kapatılmakta, eğitim ve çalışma hakkına erişmesi engellenmektedir.

Ayrıca KESK'in yaptığı, "İhraç Edilen Kamu Emekçileri" Araştırması'nın verilerine göre yüzbinlerce ihraç edilen emekçiler içerisinde; Ortopedik, Görme, İşitme, Zihinsel, Çoklu engelli olduğunu ifade edenlerin yanısıra "süreğen hastalıkları" olanların olduğu tespit edilmiştir. OHAL Kapsamında ihraç edilen engelli ve kronik hasta oranı % 2,88, yaklaşık sayısı ise 2.000 kişi civarındadır. İhraç edilen engellilerin % 82'si erkek % 18'i kadındır. İhraç edilen engellilerin de ihraç edilmeden önce herhangi bir idari veya adli kovuşturma/soruşturma işlemi geçirmediği, savunma hakkını kullanmadığı görülmektedir. "İhraç edilmeden önce hiçbir soruşturma yapılmadı" diyen engelli ihraç oranı % 82'dir. Engelli ihraçların en temel sorunlarından birisi emeklilik hakkını kazanmış olan engelli ihraçların emekli edilmeden ihraç edilmesidir. 15 yıllık hizmeti bulunan ihraç engelliler emeklilik haklarından mahrum bırakılmıştır. Olağan koşullarda 15 yılda kazanılmış hakları olan emeklilikleri, ihraç edildikten sonra "engelli değillermiş gibi" var sayılarak 25 yıl prim şartı koşulmaktadır. Bu nedenle 25 yıl şartını yerine getiremeyen yüzlerce engelli hem ihraç edilmiş hem de yoksulluğa terk edilmiştir. Bu alandaki yoksulluktan da yine olması gereken koşullarda dahi emekliliği oldukça zor olan kadınlar daha çok etkilenmiştir.

Engelli kadınların mevcut sorunlarının yanında bilinmeyen sorunlarının da araştırılması ve bütün sorunların çözümüne dair bir düzenleme yapılması gerekmektedir.

1	FATMA KURTULAN	MERSİN	<i>Fatma</i>
2	ZÜLEYHA GÜLÜM	İSTANBUL	<i>Z. Gülüm</i>
3	MUSA PİROĞLU	İSTANBUL	<i>M. Piroğlu</i>
4	SERPİL KEMALBAY PEKGÖZEGÜ	İZMİR	<i>Kemalbay</i>
5	DERSİM DAĞ	DİYARBAKIR	<i>D. Dağ</i>
6	MURAT SARISAÇ	VAN	<i>M. Sarisaç</i>
7	SAİT DEDE	HAKKARİ	<i>S. Dede</i>
8	BERDAN ÖZTÜRK	AĞRI	<i>B. Öztürk</i>
9	HİŞYAR ÖZSOY	DİYARBAKIR	<i>H. Özsoy</i>
10	EBRÜ GÜNAY	MARDİN	<i>E. Günay</i>
11	OYA ERSOY	İSTANBUL	<i>O. Ersoy</i>
12	ŞEVİN COŞKUN	MUŞ	<i>S. Coşkun</i>
13	PERO DUNDAR	MARDİN	<i>P. Dunder</i>
14	DİRAYET DİLAN TAŞDEMİR	AĞRI	<i>D. Taşdemir</i>
15	AYŞE ACAR BAŞARAN	BATMAN	<i>A. Başaran</i>
16	KEMAL BÜLBÜL	ANTALYA	<i>K. Bulbul</i>
17	FELEKNAS UCA	BATMAN	<i>F. Uca</i>
18	NECDET İPEKYÜZ	BATMAN	<i>N. İpekyüz</i>
19	NUSRETTİN MAÇIN	ŞANLIURFA	<i>N. Maçın</i>
20	İMAM TAŞÇIER	DİYARBAKIR	<i>İ. Taşcier</i>